

Kokoelmien kehittäminen – kysely kirjastoille

AKE Kaipo Arviointi 2024

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

Kokoelmien kehittäminen -kysely

- AKE Kaipo Arviointiryhmä, kokoelmat: Minna Männikkö (Oulu), Mervi Vaara (Oulu), Ritva Nikola (Oulu), Maija Karvosenoja (Ii) (Minna Halonen), Pauli Jylhänkangas (Suomussalmi), Päivi Ojala (Kajaani)
- Arviointikohde: Kokoelmien kehittäminen ja sen vaikutus lukutaidon edistämiseen
- Kyselyn avulla luodaan kartoitus Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kirjastojen kokoelmien kehittämisestä sekä vaikutuksista lukutaidon edistämiseen. Arviointikohde on alueen kirjastonjohtajien päättämä. Arvioinnissa hyödynnetään tämän kyselyn lisäksi OKM:n kirjastotilastoja ja niiden vuosisarjoja.
- Kaikkia alueen kuntia pyydettiin vastaamaan kyselyyn. Vastauksia tuli kaikista alueen kimppojen kirjastoista. Vastausprosentti oli 76%. Yhteensä vastauksia tuli 28. Joki-kirjastoista vastauksia tuli 13 (14 kuntaa), OUTI-kirjastoista 11 (16 kuntaa) ja Kainuun kirjastoista 5 (8 kuntaa).
- Vastausten määrää voidaan pitää kattavana tuloksena kyselyn ajankohta joulukuun alussa huomioiden.

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

- 1. Määrärahat**
- 2. Kokoelma ja lukutaidon edistäminen**
- 3. Kokoelmien arviointi ja poistot**
- 4. Aineiston valintaperiaatteet**
- 5. Lainamäärät**
- 6. Kokoelmat ja henkilökunnan osaaminen**
- 7. Palaute**

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

1. Määrärahat

Millä tavoin muokkaatte seuraavan vuoden aineistomäärärahojen jakoa, jos tilastoidut lainamäärät muuttuvat?

- Vastaajamäärä 28
- Seuraavan vuoden määrärahojen jakoon vaikuttaa moni asia. Välillä ei ole aikaa tarkastella tilastoja (3 vastaajaa), joten budjettiin laitetaan samat luvut kuin aiemmin. Neljä vastaajaa kertoi, että määrärahojen jako on joustava ja painotuksia voidaan muokata vuoden mittaan. Kolme vastaajaa kertoi, että tilastoja ei tarkastella jatkuvasti, mutta pitkällä aikavälillä painotetaan niitä, jotka liikkuvat. Kaksi vastaajaa mainitsi, että lainausmäärien kasvu ei johda kasvavaan aineistomäärärahaan ja kuntatalouden tilanteesta johtuen budjettiin ei saada lisäystä. Määrärahan jakoon vaikuttaa eniten leikkaukset. Vähennykset tehdään muualle kuin lanuun (3 vastaajaa) ja yhteensä seitsemän vastaajaa kertoi jollain tavoin painottavansa lasten ja nuorten aineistoa. Yksi perusteli painotusta kirjaston, koulun ja päiväkodin likeisellä sijainnilla. Muut eivät erityisesti perustelleet linjausta.
- Tilastoja seurataan ja "lainamäärä on keskeinen ohjaava vaikuttaja". 16 vastaajaa kertoi lainaustilastojen vaikuttavan määrärahojen jakoon. Neljä vastaajaa nosti esiin erikseen käyttäjäkunnan ja kysynnän. Yksi vastaaja kertoi seuraavansa niin aikuisten ja lasten kirjallisuuden kuin kauno- ja tietokirjallisuuden lainamääriä ja pyrkivänsä tasapainottamaan hankintamäärärahaa käytön mukaisesti. Yksi vastaaja kertoi seuraavansa kokonaislainausta, mutta ei seurannut eri aineistotyyppien ja kohderyhmien lainauslukuja määrärahamielessä. Yhden vastaajan mukaan rahaa käytetään myös vähemmän kysytyyn, laadukkaaseen aineistoon ja pelkkä tilasto ei ratkaise määrärahojen käyttöä. Elokuvista hankitaan vetonauloja, koska paikkakunnalla ei ole elokuvateatteria ja kotiseutukokoelmaan hankitaan paikallisten muusikoiden tuotoksia, vaikka musiikin hankinta muutoin on vähentynyt.
- Lainausmäärien hiipuminen on johtanut musiikki-, av- ja elokuva-aineiston määrärahojen vähentämiseen. 11 vastaajaa kertoi, että cd-levyjen/musiikkilevyjen hankinnan määrärahaa on vähennetty tai siirretty muihin aineistoihin. 9 vastaajaa nosti esiin av- ja elokuva-aineistojen määrärahojen vähentämisen, koska lainaus on pienentynyt. Elokuvia hankitaan yhä harkitummin. Myös äänikirjat mainittiin aineistona, joiden määrärahaa on vähennetty. Määrärahoja siirrettiin kirjallisuuteen, etenkin lanuun, myös lasten e-aineistot mainittiin.

Painotatteko aineistomäärärahan jaossa vuosittain tiettyjä osa-alueita? Mitä osa-alueita ja miksi?

- Vastaajamäärä 28
- 11 vastaajaa kertoi, että aineistomäärärahan jaossa ei käytetä erityisiä vuosittaisia painotuksia. Osa tarkensi, että toisinaan saatetaan painottaa jotain osa-aluetta, mutta se ei ole säännöllistä, esim. tietokirjoja saatetaan hankkia jonakin vuonna vähemmän ja seuraavana vastaavasti enemmän. Satunnaisesti voidaan hankkia enemmän myös vieraskielistä aineistoa (2 vastaajaa) tai lautapelejä (1 vastaaja). Kolme vastaajaa kertoi, että hankintamääräraha on kaikkiaan niin pieni, että hankinta pidetään tasaisena kaikilla osa-alueilla.
- "On erittäin tärkeää, että lapset löytäisivät aina mieluista luettavaa." 13 vastaajaa kertoi, että aineistomäärärahojen jaossa painotetaan lasten ja nuorten aineistoa. Lasten ja nuorten kirjastotyö ja kokoelma nähtiin tärkeinä. Usea vastaaja mainitsi syyksi halun edistää lasten ja nuorten lukutaitoa tai lapsirikkaan kunnan. Myös yhteistyö varhaiskasvatuksen ja opetuksen kanssa ja kysynnän kohdistuminen tähän aineistoon olivat syitä painotukseen. Halutaan, että lapsilla ja nuorilla on mieluista aineistoa valmiina lainattavaksi. Yksi vastaaja kertoi, että aiemmin on painotettu aikuisten aineistoa, mutta lukemisen edistämisen vuoksi painotus on siirretty lasten ja nuorten aineistoon.
- Painotuksiin vaikuttivat myös hankintatoiveet, kysyntä ja yhteiskunnalliset muutokset. Yksi vastaaja kertoi painottavansa pienellä budjetilla elokuvia ja pelejä, jotta kokoelman laatu pysyy hyvänä.

Teettekö muutoksia aineistomäärärahan jakoon vuoden aikana? Millaisia?

- Vastaajamäärä 28
- 28 vastaajakirjastosta 12 tekee muutoksia aineistomäärärahan jakoon vuoden aikana eri syistä. Kirjastot saattavat tilata uutta aineistoa korvaamaan kokoelmista poistettuja vanhentuneita tai puutteellisia osia tai kokoelmiin kohdistuneita yllättäviä tarpeita, esim. kuntaan tulleet uudet maahanmuuttajat tai yllättävät maailmanpoliittiset tilanteet, kuten Ukrainan sota. Loppuvuodesta tarkistetaan määrärahan riittävyys ja muutetaan määrärahojen jakoa tarpeen mukaan aineistojen tai kirjastoyksiköiden välillä. Kirjastoissa seurataan julkaisuajankohtien viivästymisiä ja muutoksia määrärahajakoon tehdään niidenkin mukaan. Myös lainamäärien kehitystä seurataan ja muutoksia saatetaan tehdä vähentävästikin eri aineistoihin, esim. musiikkiaineistoihin. Aikuisten kaunokirjallisuuden määräraha on usein se, joka joutuu leikkauksen kohteeksi jonkin toisen aineiston kustannuksella.
- Kymmenen kirjastoa ei tee muutoksia määrärahajakoon vuoden aikana. Yksi vastanneista kertoo, että aineistomääräraha on käytännössä "syöty" jo kesäkuussa ja loppuvuosi kitkutellaan. Toisessa kirjastossa muutoksia ei periaatteessa tehdä mutta jos loppuvuodesta on tiukkaa, niin tingitään musiikista ja elokuvista. Yhden kirjaston mukaan muutoksia ei yleensä tehdä mutta "jos paikkakunnalle muuttaa äkkiä esim. jotain materiaalia tarvitsevia, rukataan hankintoja sitten siihen suuntaan". Kuusi kirjastoa vastaa suoraan, että muutoksia ei tehdä ollenkaan.
- Viisi kirjastoa ilmoittaa, etteivät yleensä tee muutoksia alkuperäiseen jakosuunnitelmaan mutta tarvittaessa voivat muuttaa jakoa. Syitä voivat olla muun muassa odottamattomat muutokset hinnoissa, esimerkiksi lehdissä, siirrot tärkeimmäksi aineistoksi painotettuun lasten ja nuorten aineistoon tai vaikkapa uusien kirjallisuusdiplomikirjojen hankinta. Näihin siirtoihin suhtaudutaan avoimesti mutta niitä tehdään hyvin harkiten, ei hätiköiden reagoiden.

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

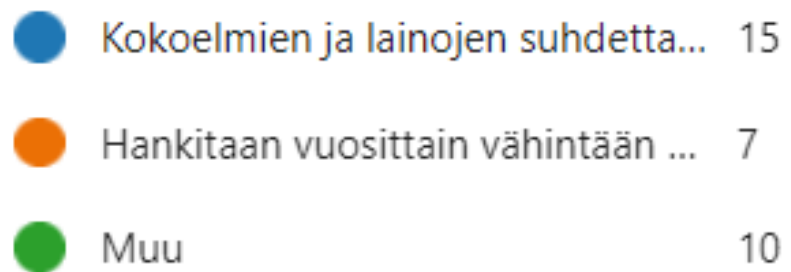

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

2. Kokoelma ja lukutaidon edistäminen

Miten seuraatte kokoelman suhdetta lukemisen edistämiseen?

- Vastaajamäärä 26
- Lähes puolet kyselyyn vastanneista kirjastoista seuraa kokoelmien ja lainojen suhdetta aineiston valintaa ja hankintaa tehdessään. Neljäsosa kirjastoista pyrkii hankkimaan vuodessa vähintään 1 kirjan/alle 15-vuotias. Vajaa kolmasosa vastanneista kirjastoista seuraa kokoelmien suhdetta jollakin muulla tavalla.
- Avovastauksissa mainitaan eritoten lasten- ja nuortenkirjallisuus: kirjavinkkareiden vinkkipakettien huomiointi, hankinta koulukirjastoon, selkokirjat, lasten- ja nuortenaineiston määrärahojen nostaminen samalle tasolle aikuisten aineiston määrärahan kanssa ja lasten- ja nuortenkirjallisuuden hankintaan käytetty vähintään puolet kirjallisuusmäärärahasta.

Millä tavalla huomioitte hankinnassa asiakkaat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi?

- Vastaajamäärä 28
- Vieraskielisen aineiston hankintaa määrittelee voimakkaasti tarve, kysyntä ja hankintatoiveet. Määrärahoja ei jyvitetä vieraskieliseen aineistoon. Monikielisen kirjaston palveluja hyödynnetään yleisesti, samoin vieraskielistä aineistoa hankitaan varaamalla kimpasta.
- Kunnassa asuvien muunkielisten määrä ja kehitys vaikuttaa suoraan hankintaan, esimerkiksi ukrainalaiset asukkaat mainitaan useissa vastauksissa ja heitä varten oli hankittu ukrainankielistä aineistoa. Vastauksissa mainittiin lisäksi englanninkielisten nuortenkirjojen kysyntä ja kunnassa asuva merkittävä venäjänkielinen vähemmistö, jonka tarpeisiin tilataan venäjänkielistä aineistoa säännöllisesti. Vieraskielistä aineistoa hankitaan myös jonkin verran ns. akuuttiin tarpeeseen ja opiskelutarkoituksiin, esimerkiksi kielitaidon ylläpitämiseksi. Muina keinoina vieraskielisen kokoelman kartuttamiseen mainittiin lahjoitukset ja ostotukikirjat. Yhdessä vastauksessa mainittiin myös suomenkielinen selkoaineisto, jota muunkieliset asiakkaat lainaavat.
- Useissa vastauksissa mainittiin, ettei kunnassa juuri asu muunkielisiä.

Miten huomioitte kokoelmien muodostamisessa erityisryhmien lukutaidon edistämisen (esim. lukemisesteiset)?

- Vastaajamäärä 28
- Erityisryhmien lukemisen edistämiseen panostetaan kokoelmien muodostamisessa selkeästi. Selkokirjojen tarve on huomattu yleisesti. Liki jokaisessa vastauksessa mainitaan hankittavan selkokirjoja ja Celia-aineistoja.
- Lisäksi mainitaan isotekstiset kirjat, helppolukuiset kirjat, tavutetut kirjat ja äänikirjat. Yhdessä vastauksessa mainitaan myös pistekirjoituskirjat ja Selkis-kassit. Myös kimpan aineistoihin tukeuduttiin yhdessä vastauksessa.
- Celia-kirjaston palveluja ja Pohjoisen eKirjastoa markkinoidaan asiakkaille yleisesti. Yhdessä vastauksessa aiotaan hankkia lukemisen ja oppimisen apuvälineitä lainattavaksi.
- Useissa vastauksissa mainitaan erityisryhmille hankittavan kokoelman arviointi ja huomion kiinnittäminen esillepanoon ja aineiston helppoon löydettävyyteen.

Vaikuttavatko muutokset asiakaskäyttäytymisessä kokoelmien muodostamiseen (esim. englanninkielisten kirjojen lukemisen lisääntyminen nuorten keskuudessa)?

- Vastaajamäärä 27
- Muutokset lainauksessa vaikuttavat aineiston hankintaan. Tilastoja seurataan ja niihin reagoidaan. Aineiston hankinnassa pyritään vastaamaan asiakkaiden toiveisiin ja tarpeisiin. Kysynnän kasvaessa on hankittu esimerkiksi selkokirjallisuutta ja nuorten aikuisten englanninkielistä aineistoa. Myös vieraskieliset sarjakuvat ja ukrainankielinen aineisto mainittiin.
- Muutamassa vastauksessa mainitaan, että jos kysyntä on jatkuvaa, se vaikuttaa jonkin verran. Yhdessä vastauksessa sanotaan, että vielä ei ole vaikuttanut.

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

3. Kokoelmien arviointi ja poistot

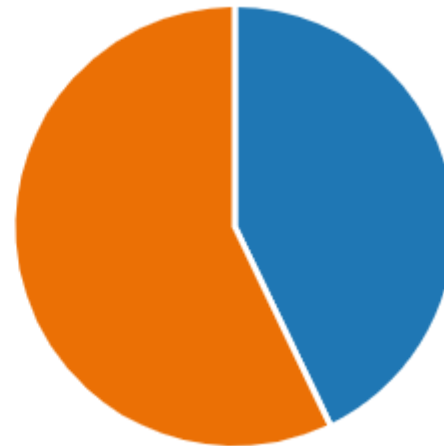

Onko kirjastolla kokoelmapolitiikka?

Vastaajamäärä 28

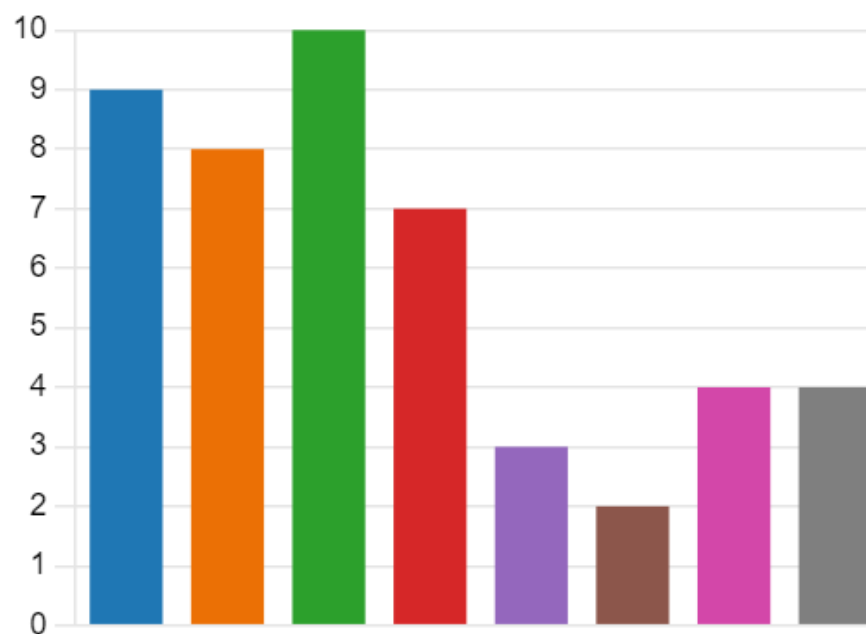
Kysymykseen vastanneista 28 kirjastosta kahdellatoista on kokoelmapolitiikka. Tämä vastaa noin 43 prosenttia vastaajista.

 Kyllä	12
 Ei	16

Millaisia mittareita kokoelmapolitiikkaan on määritelty?

● Ei ole määritelty mittareita	9
● Poistojen suhteellinen osuus	8
● Aineiston tuoreus	10
● Kiertoluvut	7
● Varausjonojen pituus	3
● Lanu-kirjojen määrä/alle 15-vuo...	2
● uutuushankinnan määrä / asukas	4
● Muu	4

- Vastaajamäärä 20
- Kahdestatoista kokoelmapolitiikan määritelleestä kirjastosta yhdeksässä kokoelmapolitiikassa on määritelty myös erilaisia mittareita, joita on tarkoitus käyttää kokoelmien arvioimiseen. Erilaisia mittareita seurailaan myös muutamassa kirjastossa, joissa kokoelmapolitiikkaa ei ole määritelty.
- Yleisimmät kokoelmaan määritellyt mittarit ovat aineiston tuoreus (10 vastaajaa), poistojen suhteellinen osuus (9) ja kiertoluvut (7). Harvemmin käytettäviä mittareita vastaajien mukaan ovat uutuushankintojen määrä/asukas (4), varausjonojen pituus (3) ja vain kahdessa kysymykseen vastanneessa kirjastossa tarkkaillaan lasten- ja nuorten kirjallisuuden määrää suhteutettuna alle 15-vuotiaiden määrään.

Kuinka usein kokoelmamittareita seurataan?

- Vastaajamäärä 18
- Puolessa kysymykseen vastanneista 18 kirjastosta kokoelmamittareita seurataan vuosittain, neljässä puolivuositain ja kahdessa jopa kuukausittain. Kolme vastaajaa ilmoittaa, että kokoelmamittareita ei juuri seurata. Näistä yksi on kirjasto, jossa kokoelmamittarit on määritelty, mutta jostain syystä niitä ei juuri seurata. Kahdella ei kokoelmamittareita ole määritelty, joten niitä ei voida silloin seuratakaan.

Millä periaatteilla kokoelmaa arvioidaan ja tehdään mahdollisia poistoja?

- Vastaajamäärä 28
- Ehdottomasti eniten vastauksissa nousee esiin aineiston kierto ja kunto. Myös aineiston vanhentuminen nostetaan monessa vastauksessa esiin. Osassa kirjastoja on selvä vuosirajaus, jota vanhemman aineiston pitämiselle hyllyssä pitää olla peruste. Kotiseutuaineiston väljempi säilytysperuste mainitaan useammassakin vastauksessa. Useampi vastaaja nostaa esille myös sen, että kirjan yleisyys/harvinaisuus kimppatasolla huomioidaan poistoja tehtäessä.
- Osa nostaa esiin myös sen, että kokoelma pyritään pitämään samaan aikaan monipuolisena, eikä pelkkiä lainauslukuja voi tuijottaa. "Kirjaston kokoelmassa pitää olla myös vanhempaa aineistoa, ajallista syvyyttä ja markkinoilta poistuneita teoksia, ns. pitkä häntä."

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

4. Aineiston valintaperiaatteet

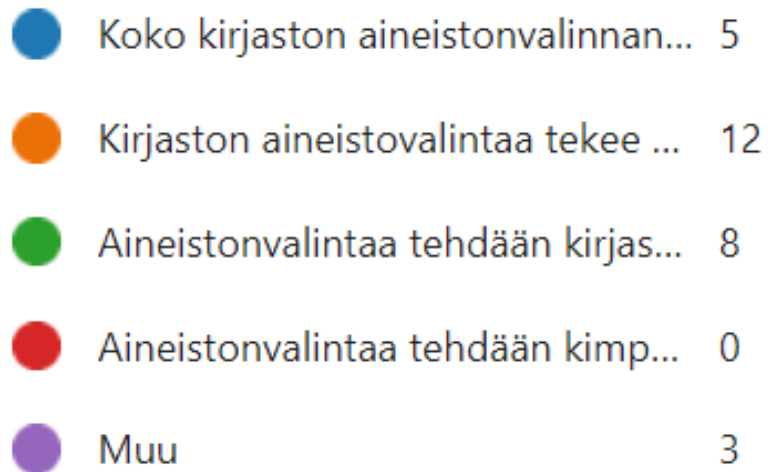
Onko teillä laadittu aineiston valintaperiaatteet?

 Kirjaston omat	15
 Kimpan yhteiset	0
 Osittain kirjaston omat, osittain ...	3
 Muu	9

-
- Vastaajamäärä 27
 - Aineiston valintaperiaatteet on määritelty useammassa kirjastossa kuin kokoelmapolitiikka. Kysymykseen vastanneista 27 kirjastosta viidessätoista on laadittu kirjaston omat valintaperiaatteet. Tämä vastaa 56 prosenttia vastaajista. Kolme kirjastoa on ilmoittanut noudattavansa osittain kirjaston omia, osittain kimpassa laadittuja periaatteita. Tähän osastoon voidaan kuitenkin käytännössä siirtää "muu" -vastauksen antaneista kaksi, jolloin päädytään yhteensä viiteen kirjastoon. Parissa vastanneessa kirjastossa valintaperiaatteita ei ole ja yhdessä ne olisi tarkoitus laatia. Kahdessa vastauksessa kerrotaan, että valintaperiaatteet on aikanaan laadittu, mutta niitä ei ole päivitetty.

Tehdäänkö fyysisten aineistojen valintaa yhteistyössä (valitse lähin vaihtoehto)

- Vastaajamäärä 28
- Kysymykseen vastanneista kirjastoista kahdessatoista (43% vastaajista) kirjaston aineistovalintaa tekee useampi henkilö itsenäisesti eri painotuksilla, kahdeksassa (28,5%) valinta tehdään yhteistyössä usean henkilön kesken ja viisi kirjastoa ilmoittaa, että koko aineistovalinnan tekee yksi henkilö. Vastauksen "muu" valinneiden selventävät vastaukset kertovat kuitenkin, että näissä kirjastoissa valinnan suorittaa yksi henkilö muun henkilökunnan asiantuntemusta hyväksikäyttäen, joten nämä voidaan laskea myös tähän viimeiseen ryhmään. Kimppa-tasoisessa yhteistyössä aineistovalintaa ei tehdä missään.

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

5. Lainamäärät

Miten usein seuraatte kirjastossa lainamäärien kehitystä?

● kuukausittain	7
● muutaman kuukauden välein	10
● puolivuositain	4
● vuosittain	7

- Vastaajamäärä 28
- Useimmissa kirjastoissa (7+10 kpl) lainamääriä seurataan vähintään muutaman kuukauden välein. Loput seuraavat lainamääriä puolivuositain tai vuosittain. Seurannan taajuudessa on selviä eroja kirjastoissa. Tämä saattaa johtua kuntien erilaisista raportointikäytännöistä. Osavuosikatsaukset osuvat muutaman kuukauden välein ja tilinpäätös tai talousarvio ovat kerran vuodessa.

Kenelle raportoitte lainamäärien kehitystä kunnassanne eteenpäin?

	esihenkilölle	15
	kunnan johdolle	6
	lautakunnalle	19
	ei raportoida	1
	Muu	4

- Vastaajamäärä 28
- Lähes kaikki raportoivat lainamäärien kehityksestä joko esihenkilölle (15 kpl) ja/tai lautakunnalle (19 kpl). Lisäksi raportointia tehdään myös kunnan johdolle. Osavuosikatsaukset, talousarvio ja tilinpäätös mainittiin avoimissa vastauksissa, joita tarkastelee yleensä laaja joukko kunnan päättäjiä ja virkamiehiä. Vain yhdessä kirjastossa ei lainamääriä raportoida eteenpäin ja eräässä kirjastossa todettiin seurannan olevan "hioutumassa henkilöstövaihdoksien vuoksi".
- Näiden vastausten perusteella on kuitenkin vaikea sanoa, miten lainamäärien raportointi vaikuttaa esimerkiksi kokoelmatyöhön. Tuleeko raporttien vastaanottajilta esimerkiksi palautetta, joka vaikuttaa kokoelmiin tai määrärahoihin?

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

6. Kokoelmat ja henkilökunnan osaaminen

Kirjastossani on tarpeeksi aikaa kokoelmatyön seuraaviin osa-alueisiin

Valinta	16
Hankinta	18
Uutuusaineistojen seuraaminen	11
Kokoelmapoliittisten linjausten t...	3
Muu	6

- Vastaajamäärä 24
- Hankintaan (18) ja valintaan (16) liittyviin tehtäviin koetaan ajan riittävän reilusti yli puolessa vastanneista kirjastoista. Uutuusaineistojen seuraamiseen aikaa on hieman heikommin, mutta kuitenkin noin puolessa vastanneista aika riittää. Kokoelmapoliittisten linjausten tarkasteluun ei aikaa juuri tunnu olevan.
- Avoimissa vastauksissa korostui ajanpuute kokoelmatyöhön ylipäätään. Esimerkiksi yhdessä vastauksessa mainittiin: "Ei ole tarpeeksi kunnolla aikaa mihinkään noista." Toinen vastaaja pohti: "Ei ole nykyisellä henkilöstöresurssilla riittävästi aikaa mihinkään näistä, työtä joutuu tekemään kiireessä ja huonolla perehtymisellä."
- Ajan riittävyys on jakautunut vastaajien kesken selvästi. Vaikka suurimmassa osassa kirjastoissa valintaan ja hankintaan riittää aikaa, on useita kirjastoja, joissa koetaan, ettei aikaa riitä kokoelmatyöhön tarpeeksi.

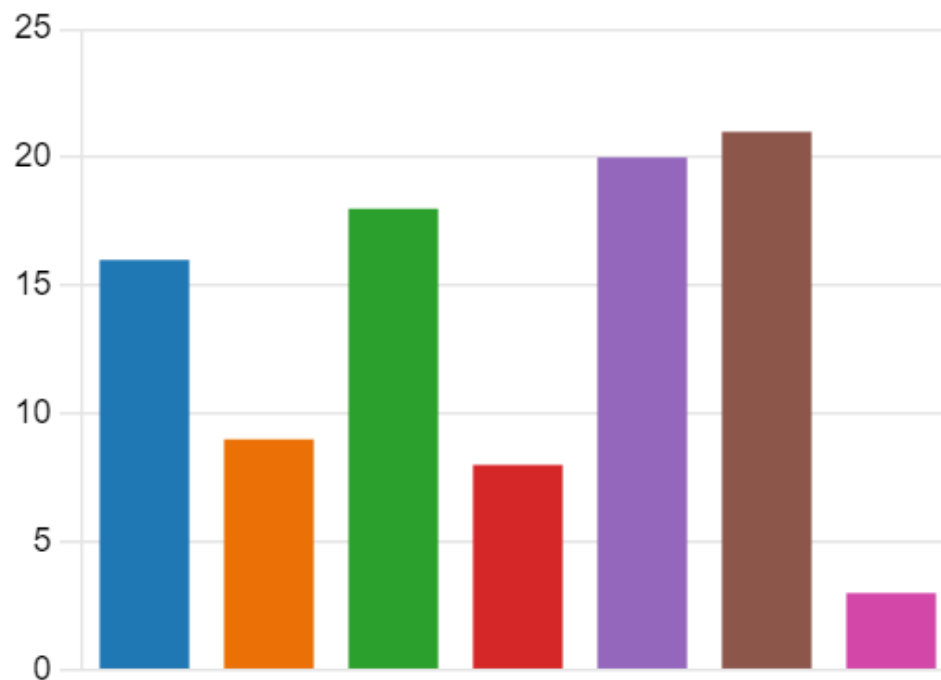

Millä tavalla hyödynnätte tilastoja kokoelmatyön kehittämisesssä?

- Vastaajamäärä 22
- Suurimmassa osassa vastauksista (14) kerrotaan, että tilastoja hyödynnetään jollain tavalla. Tilastoja käytetään apuna esimerkiksi aineistonhankinnassa ja -valinnassa. Aineistotyyppin lainausmääristä voidaan tulkita signaaleja, kannattaako jotain aineistoa hankkia. Lisäksi seurataan esimerkiksi poistojen määrää ja aineistotyyppiä suhteessa hankintoihin ja/tai lainamääriin. Myös tilojen suunnittelussa voidaan ottaa huomioon aineiston suosio. Tilastoista voidaan tulkita pidempiaikaisia kehityskaaria ja trendejä, jotka vaikuttavat kokoelmatyöhön.
- Asiakasnäkökulma nousee esiin myös seuraavilla tavoilla: Yhdessä vastauksessa sanotaan suoraan, että katsotaan tilastoista, kuinka seuraavan vuoden aikana suunnataan määrärahoja. Toisessa vastauksessa yksilöidään tarkemmin: "Hankitaan enemmän sitä mitä lainataan. Poistetaan kokoelmasta niitä mitä ei käytetä ... Muutetaan määrärahoja kehityssuuntien mukaisesti." Tilastot ovat yhden vastaajan mukaan "aineistokierron faktatietoa". Tässä korostuu, että tilastollinen tieto koetaan neutraalina faktana verrattuna yksittäisiin mielipiteisiin.
- Osassa (7) vastauksista ilmenee, että tilastoja ei hyödynnetä kovin paljoa esimerkiksi ajan puutteen vuoksi. Kysyntään ja tarjontaan liittyviä tekijöitä voidaan havainnoida muillakin tavoilla. Pienessä kirjastossa saatetaan kokea, että asiakastuntemus riittää kokoelmatyön kehittämiseen.

Millaista kokoelmatyöhön liittyvää tukea tai koulutusta kaipaatte?

● Yleisiä koulutuksia kokoelmatyö...	16
● Valinta	9
● Kokoelman arviointi	18
● Poistaminen	8
● Tilastojen hyödyntäminen	20
● Mittareiden määrittely ja hyödy...	21
● Muu	3

- Vastaajamäärä 28
- Suurin osa vastaajista toivoi kokoelmatyöhön liittyvää koulutusta (16 kpl), tilastojen hyödyntämisessä (20kpl) ja mittareiden määrittelyssä (21 kpl). Valintaan (9 kpl) ja poistamiseen (8 kpl) liittyvää koulutusta toivottiin myös jonkin verran. Avoimissa vastauksissa mainittiin myös genretietous ja toivottiin niin ikään yleisempää kokoelmakoulutusta. Vastaajamääriin nähden koulutustarvetta koetaan olevan runsaasti kaikkeen kokoelmatyöhön liittyen. Tilastot ja mittareiden määrittely nousivat esiin erityisesti.
- "Mielestäni alueelta olisi hyvä tulla kokoelmakoulutuksia ihan laidasta laitaan. Vanhat kokoelma-asenteet ovat edelleen jyrkässä ja tarvitsevat muutakin viestiä kuin vain esihenkilöltä tulevaa."

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU

7. Palaute

Voitte antaa palautetta kyselystä ja sen teemoista

- Vastaajamäärä 13
- Palautetta kyselystä ja kokoelmatyöstä yleensä jätti 13 vastaajaa. Kysely herätti paljon ajatuksia ja miettimään kirjaston käytäntöjä, ohjeita ja periaatteita. Jossain tuli jopa kaivettua esille vanhat kokoelmaperiaatteet. Yleensä koettiin tärkeäksi, että kokoelmatyö nostettiin taas vaihteeksi esiin, kokoelma mielletään kirjaston kivijalaksi. Kokoelmatyö on mielenkiintoinen työtehtävä ja siihen haluttaisiin keskittyä ajan kanssa, mutta kirjaston arjessa sille ei jää paljoa aikaa. Etenkään pienen kirjaston arjessa kokoelma-asioita ei ehditä kovin paljoa miettimään.
- Kokoelmapuolen asioita on tehty pitkään tietyllä tavalla tietyin käytännöin ja osittain myös vanhoilla periaatteilla. Uudistuksia tehdään pikkuhiljaa ja otetaan käyttöön uusia tapoja tehdä kokoelmatyötä. Aineistomäärärahojakin kohdennetaan uusin tavoin. Erikoisemman aineiston suhteen joudutaan usein turvautumaan seutu- ja kaukolainoihin, koska pienellä budjetilla ei voida hankkia kaikkea. Hintojen nousu vaikuttaa kokoelmiin myös: yksi kirjasto mainitsee esimerkkinä lehtikokoelman, joka näivetty hintojen nousun myötä, kun e-lehdillä ei voi korvata kaikkea.
- Osa kysymyksistä koettiin haastaviksi, osaan oli ollut ehkä vaikeakin vastata. Kyselyä kiiteltiin kuitenkin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi ja siinä käsiteltiin monia mietityttäneitä aiheita. Tuloksia myös odotetaan mielenkiinnolla.

Kiitokset!

Minna Männikkö

minna.mannikko@ouka.fi

KAINUUN JA
POHJOIS-POHJANMAAN
kirjastot

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
OULU